Nᴇʀ 102

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 31 *Sierpnia v. s.* 1825 *roku.*

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sanktpetersburskich jest dnia 22 sierpnia.

Przez Naywyższy Ukaz J. C. M. do Rządzącego Senatu wydane:

Dnia 27 lipca, w Carskiem-Siele, radca kollegialny, *Zawierski*, mianowany członkiem komitetu opieki kolonistów w krajach południowych Rossyi, z pensyą roczną 2500 rubli; dotąd był prezydentem izby cywilney w Nowogrodzie.

D. 29 lipca, tamże. Nayłaskawiey przywrócony został do rangi podpółkownika, dostoyności szlacheckiey, i orderu ś. *Włodzimierza*, 4tey klassy *Degrave*, któremu w roku 1819 d. 3 kwiet. wyrokiem sądu woyskowego odjęte one były.

D. 31 lipca, na Kamiennym-Ostrowie. Dowódca batalionowy pawłowskiego półku gwardyi, półkownik *Stupakow*, w naymiłościwszey nagrodzie gorliwey służby, otrzymał nadanie 3,000 dziesięcin ziemi, w guberniach wielko-rosyyskich, z prawem wieczności, przechodzącém na potomstwo.

Półkownik *Irefurt*, w nagrodę gorliwey służby i niezamożnego stanu, otrzymał z naymiłościwszych względów nadanie 2 000 dziesięcin ziemi, w guberniach wielko-rossyyskich, z prawem wieczności, przechodzącem na potomstwo.

Radca kollegialny, *Majwold*, znayduiący się w kancellaryi dowódcy oddzielnego korpusu kaukazkiego, w obowiązkach kassyera, w nagrodę długiey i gorliwością oznaczoney służby, otrzymał 1000 dziesięcin ziemi, z prawem wiecznego i potomnego posiadania, w obwodzie kaukazkim.

D. 9 sierpnia, w Carskiem Siele. Dla choroby, dyrektor departamentu oświecenia narodowego, radca stanu, *Baleman*, stosownie do swey prośby, otrzymał uwolnienie od tego obowiązku, i ze względow naymiłościwszych na długą i gorliwą służbę, przeznaczony został do heroldyi z pobieraną dotąd pensyą roczną po 3000 rubli na rok, nienależącą do pensyi, nayłaskawiey mu naznaczony ukazem d. 15 grudnia 1817 roku; na jego zaś mieysce, naczelnikiem oddziału czwartego mianowany radca stanu *Jazykow.*

Na przedstawienie metropolity kościołów rzymsko-katolickich, *Siestrzeńcewicza Bohusza*, oficyał konsystorza mohilewskiego, prałat Joachim *Grabowski*, naymiłościwiey mianowany biskupem sufraganem mohilewskim.

Oficyał konsystorza katolickiego mińskiego, prałat Józef *Kamiński*, naymiłościwiey naznaczony administratorem dyecezyi mińskiey, z wydawaniem jemu z konsystorza po 4000 rubli na rok, którato summa wypłacana była i jego porzednikowi.

D. 12 sierpnia, tamże. Wice-gubernator kurski, radca stanu, *Giezeliński*, podług własnego życzenia, przyłączony został do ministeryum skarbu, na którego mieysce przeniesiony wice-gubernator ekaterynosławski *Ulezki;* na tego zaś mieysce naznaczasię odstawny półkownik, *Wirst*, z przemianą rangi woyskowey na odpowiednią jey cywilną.

Prezydent izby skarbowey tobolskiey, radca stanu, *Pasenka*, z przyczyny choroby, naymiłościwiey uwolniony od tego obowiązku, z przyłączeniem do ministeryum skarbu i zachowaniem pobieraney teraz pensyi po 2500 rubli srebr.; na jego mieysce prezydentem pomienioney izby skarbowey mianowany radca kollegialny, *Trocki*, zostający w departamencie granicznym Rządzącego Senatu, z wyniesieniem do rangi radcy stanu.

Przez naywyższy Ukaz, objawiony Rządzącemu Senatowi przez Ministra sprawiedliwości, d. 7 sierpnia, radca dworu *Dobrowolski*, nayłaskawiey przywrócony do prawa wchodzenia do służby, które mu wyrokiem 6go Departamentu Rządzącego Senatu w roku 1819 było odjęte, równie z naznaczenia, jak z wyboru obywatelskiego.

Przez Ukaz, objawiony Rządzącemu Senatowi przez P. Sprawującego ministeryum wewnętrzne, d. 12 sierpnia, CESARZ JEGOMOŚĆ naywyżey rozkazać raczył: przeznaczyć do permskiego gubernatora cywilnego dwóch urzędników do szczególnych poleceń z pensyą roczną każdemu po 1000 rubli.

Przez Ukaz, objawiony Rządzącemu Senatowi przez P. Ministra narodowego oświecenia, d. 14 sierpnia, JEGO CESARSKA MOŚĆ, na podanie tegoż P. ministra narodowego oświecenia o gorliwości odznaczający się i trudach w służbie archiwisty kancellaryi uniwersytetu wileńskiego, Kaspra *Trzaskowskiego*, nayłaskawiey rozkazać raczył podnieść do rangi rejestratora kollegialnego, ze starszeństwem w tym stopniu od 1go grudnia 1818 roku.

Ukazy Rządzącego Senatu nowo ogłoszone:

Dnia 19 maja 1825 r. z Igo Departamentu, względem uzyskiwania poszlin przy przechodzeniu majątków pojezuickich.

D. 20 lipca 1825 r., z Igo Departamentu, o uwolnieniu obywateli od opłaty pieniędzy procentowych z majątków, z których oni żadnych nie podali dochodów.

D. 21 lipca 1825 roku, z Igo Departamentu, o przedłużeniu terminu na wymianę monety miedzianey starego stępla.

D. 23 lipca 1825 roku z Igo Departamentu, o ulżeniu żydom gubernii podolskiey w opłacie niedoimek.

NAYJAŚNIEYSZA CESARZOWA JEYMOŚCI MARYA, raczyła wzbogacić ogrod botaniczny uniwersytetu Dorpatskiego, darem zbioru znacznego roślin exotycznych żyjących. Ośm wielkich skrzyń napełnionych było exemplarzami, po większey części, szczególney piękności. Te osobliwości kosztowne, przywiezione były z *Obu-Indyy*, *Madogaskaru*, *Brezylii* i *Nowey Hollandyi*: dopomogą one dopełnić naszą kolekcyą, dosyć już z siebie znaczną, gdyż starano się wybrać w ogrodzie Pawłowskim, rośliny takie, których jeszcze nie dostaje w *Dorpacie*. Ten dar, tak wielkiego dla nauk znaczenia, nie mniey jest chlubnym i zachęcającym dla uniwersytetu, który go uważa, za nowy dowód nayłaskawszych względow, którem NAYJAŚNIEYSZA CESARZOWA MATKA, raczy go oddawna zaszczycać.

Dnia 6 b. m. J. C. W. Wielka Xiężna MARYA, Wielka Xiężna dziedziczna Saska, w przejeździe swém przez *Rigę*, raczyła dać 400 rubli towarzystwu dobroczynności dam dla rozdania po

między ubogich, którzy podali prośby do Jey Cesarskiey Wysokości.

J. K. W. Xiążę *Alexander Wirtemberski*, naczelnie dowodzący korpusem dróg i kommunikacyi, d. 8 t. m., przejeżdżał przez *Dorpat* z dwoma synami J. K. W.

Negocyant *Tanek*, potwierdzony został w stopniu konsula sardyńskiego w mieście Rydze, oraz w Inflantach, Estonii i Kurlandyi.

Donoszą z *Tyflis*, pod d. 24 czerwca, iż tam umarł człowiek nazwiskiem *Kamisse*, rodem z *Szyrwanu*, wieku 23 lat, mający wzrostu 3 arszyny i 7 wierszków. Był przyjemney postaci, kibici niewymuszoney, miał ramiona szerokie, humor łagodny i wesoły. Szabla, którą zwyczaynie nosił, ma dwie arszyny i jeden wierszok.

Pod kierunkiem professora *Eichwald*, utworzyła się wyprawa uczona, dla odbycia podróży z *Kazania* do *Kaukazu*, *Georgii* i okolic morza kaspiyskiego. Przy wielu środkach i naywiększém bezpieczeństwie, wyprawa ta, może obiecywać światu uczonemu zebrania wiadomości bardzo wielkiey wagi, o rzeczach przyrodzonych w które te krainy są tak obfite. P. Pomorcow należący do ogrodu botanicznego petersburskiego, jest uczestnikiem tey wyprawy w oddziale historyi naturalney.

Uniwersytet w *Abo*, wysłał swym kosztem doktora filozofii *Dommerta*, i ucznia *Siegfrieda* do okolic Kaukazu i prowincyy perskich, należących do Rossyi, dla czynienia śledzeń w historyi naturalney tych krain, i dla zrobienia zbioru do gabinetu uniwersyteckiego. Władze mieyscowe użyły środków potrzebnych dla dania wędrownikom pomocy, jakieyby potrzebowali. Pożądaną jest rzeczą, gdyby ta podróż trwała do roku, gdyż w każdey porze roku, góry tamteysze stawią nowe do postrzeżeń przedmioty.

Pomiędzy róznemi sposobami używanemi przez przemytników, na wyprowadzanie towarów zakazanych, odkryto na tamozni kubinskiey, iż zdawkowa moneta srebrna wyprowadzana była w chlebie; to oszukaństwo odkryte zostało przez nadzwyczayny ciężar chleba.

Na rozkaz Cesarza Jmci ustanowiona została poczta nadzwyczayna, na czas niejaki, między *St. Petersburgiem* i *Taganrogiem*.

Ogłoszeniem, umieszczonem w gazecie St. Petersburgskiey wezwani są młodzi ludzie, życzący weyść w stopniu konduktorow do instytutu inżynierów, iżby się stawili do tego instytutu na dzień 21 września. Przyymują się do niego młodzieńcy, tylko w wieku lat 14 do 18 i mający już pewną naukę. Powinni mieć metrykę, i świadectwa rodowitości, lub że są synami oficerskimi, kupcami dwóch pierwszych gild, i uwolnieni od podatków klassy kupieckiey; że mieli szczepioną ospę; nakoniec świadectwo nauk odbytych z wymienieniem mieysca publicznego lub prywatnego gdzie wychowanie odebrali.

Królestwo Polskie.

Warszawa dnia 3 września.
(z Monitora Warszawskiego.)

Niedawno gazety berlińskie doniosły o nadzwyczaynym biegaczu, *Geringer*, który nawet konie wyściga; od kilku dni znayduje się on w Warszawie. W przeszłą środę w południe odbył podróż z Bielan do rogatek Marymontskich w przeciągu 15 minut.

Dnia 29 z. m. zeszła z tego świata w 53 r. życia Marjanna z Czempińskich *Tańska*, wdowa po zasłużonym w naukach i obywatelstwie Ignacym Tańskim.

Dnia 31 z. m. zszedł z tego świata, Maciey *Szczepański*, naystarszy z xięgarzy warszawskich. Szanowny ten obywatel przeżył lat 79; wzywany był kilkakrotnie do Rad Obywatelskich, i był gorliwym członkiem starożytney Konfraternii literackiey. Ze wszystkich księgarń warszawskich, było u niego naywięcey dawnych dzieł polskich.

Hiszpania.

Madryt dnia 12 sierpnia.
(z Korrespondenta Warszawskiego).

Król cierpi jeszcze zawsze na podagrę. Gdy przed niedawnym czasem miał przybydź do Segowii, rozkazano 700 osobom, znanym z zasad liberalnych, opuścić to miasto.

Wyrok śmierci na jenerała *Empecinado* złagodzony został przez Króla na czteroletnie więzienie w twierdzy; głoszą także, że *Empecinado* pensyą i stopień jenerała zatrzyma.

Weyście nowych woysk francuzkich, (piszą Dzienniki paryzkie) zdaje się bydź niewątpliwem. Kilka tuteyszych domów handlowych, otrzymało z Bayonny propozycye, względem dostarczeń dla woyska. Transporta rozmaite dosyłane będą tylko do rzeki Ebro. Gdy z jedney strony francuzi myślą o tem, a żeby w czasie właściwym wkroczyć do Hiszpanii, rząd nasz wydał rozkaz jeneralnym kapitanom, mieć w pogotowiu milicye: anglicy zaś ze swojey strony powiększają stacyą swoją na Tagu.

Mówią o przejętey korrespondencyi naszych Ultra-montenistów, z dworem Rzymskim.

Zagorzały duch większości ochotników katalońskich napełnia trwogą. Katalończycy niekontenci z ministra *Zea*, wzięli się do broni. Każdy chłop ma strzelbę i kule a wszędzie zaopatrzone się w proch i broń. Katalończycy obwiniają tego ministra, iż jest narzędziem ministrów francuzkich i że zamysły swoje przez nowo przybywające woysko francuzkie do skutku przywieść chce.

Listy z *San Ildefonso* wyrażają, iż mimo usiłowań pewnego stronnictwa, inkwizycya nie będzie przywróconą, bo temu przeciwny jest Monarcha z większą częścią ministrów i posłów zagranicznych. Zapewniają oraz, iż Pan *Aparici*, dawniey sekretarz poselstwa hiszpańskiego w *Rzymie*, został wysłany w nadzwyczaynem zleceniu do Oyca ś., aby Stolica Apostolska pozwoliła przedać liczne dobra inkwizycyi, co jeśli na korzyść kraju nastąpi, w tym razie nikt już nie pomyśli o przywróceniu sądu inkwizycyi.

Turcya.

Od granic tureckich d. 9 sierpnia.
(z Gazety Warszawskiey.)

Przykopy *Reszyda* baszy są tylko o 60 kroków oddalone od pierwszych szańców twierdzy *Missolungi*. Woysko oblegające wynosi 11 000 ludzi; osada zaś grecka liczy 5800 ludzi. W *Salonie* stoi 9000 turków, a jenerał grecki *Gura*, który się pod tem miastem znayduje, ma 11,000 woyska.

Listy z *Wenecyi* donoszą o nowem zwycięztwie jenerała greckiego *Gura*; basza *Negrepontu* musiał się cofnąć do wyspy *Eubei*. Turcy ustąpili z całey wschodniey Grecyi.

Dowiadujemy się z *Tine*, iż niedaleko Kandyi zaszła bitwa między flotą grecką a turecką. Jeden okręt turecki pierwszego rzędu został spalony. W Morei odkryto wielu szpiegów tureckich; schwytano ich 10, którzy wszystko wyznali. *Kolokotroni* nie ma jeszcze takiego korpusu, któryby co do liczby wyrównywał woysku *Ibrahima* baszy, i Moreyczykowie nie chcą się brać do oręża. *Ibrahim* basza ciągnie ku *Koryntowi*, i dla ułatwienia turkom weyścia z Romelii do Peloponezu, chce osadzić wąwozy w *Derweni*. Coraz więcey greków wynosi się z Morei szczególniey do *Zante*, *Korfu* i *Cerygo*; wielu mieszkańców *Trypolizzy*, których nie chciano wpuścić do *Nauplii*, schroniło się do wysp. Turcy mieli obledz *Ateny*. 2000 greków uda się z *Idryi* do Morei na pomoc rządowi, który zdaje się bydź opuszczonym od Moreyczyków. Słychać, iż dwa okręty greckie wyleciały na powietrze, gdy na nich turcy zabrani w niewolą prochi zapalili. W drugiey połowie czerwca widziano kilka okrętów wojennych angielskich płynących około *Milos*; kilka statków tego narodu ma związek z *Nauplią*. Dnia 17 lipca deputowany wysp *Syphante*, *Milos* i *Ar-*

[S]entiera przybył na wyspę *Syphante.* W kilka dni potém zebrali się wyżsi urzędnicy pobliskich wysp, zwołali mieszkańców, i przeczytali im dwa listy od rządu greckiego, z wystawieniem potrzeby ofiarowania tronu Grecyi jakiemu Xiążęciu europeyskiemu, do czego mieszkańcy wysp reprezentantom swoim dać mają potrzebne pełnomocnictwo. Osnowa tego pełnomocnictwa jest następująca. „My mieszkańcy wyspy *Syphante* oświadczamy, iż upoważniamy *Mikołaja Crissogelon*, członka rządu greckiego, aby był deputowanym naszym do ofiarowania tronu greckiego jakiemu Xiążęciu europeyskiemu. „

Morowe powietrze grasuje w *Navarino* i *Modon.* Dnia 11 lipca o godzinie 10tey wieczorem wybuchnął ogień w pałacu baszy w *Salonice*, i w przeciągu kilku godzin obszerny ten gmach ze wszyskiemi kancellaryami, stayniami, mieszkaniami przeszło 2000 urzędników, oraz haremem, w perzynę obrócił. 30 pobliskich domów doznało tegoż samego losu. Turcy i albańczykowie jedni na drugich zwalają winę tego nieszczęścia. Gdyby ludzie konsula francuzkiego nie przyłożyli się do ugaszenia pożaru, mieszkanie Agi janczarów byłoby także stało się pastwą płomieni.

FRANCYA.

Paryż dnia 22 sierpnia.
(*z Gazety Warszawskiey*).

Akademija napisów i umiejętności mianowała zagranicznemi członkami swemi barona *Wilhelma Humboldt*, Królewsko-Pruskiego Ministra stanu, brata sławnego podróżnego tegoż nazwiska, i znanego professora *Kreuzer* z *Heidelberga.*

— *Dnia* 23. —

Xiężna *Berry*, która prawie codzień dla rozrywki odbywa małą żeglugę po morzu pod *Dieppe*, lubi przypatrywać się obrótom flotylli w porcie zewnętrznym; statek, na którym Xiężna płynie, bywa zawsze witany wystrzałami działowemi.

Król Jmć podarował swój wizerunek szkole jeżdżenia w *Saumur.* Marszałek *Oudinot* wyznaczył dzień 13 b. m. na uroczyste zawieszenie tego wizerunku, co nastąpiło w obecności blisko 800 zaproszonych osób woyskowych i cywilnych.

Gazeta wychodząca w *Port-au-Prince*, na wyspie *Hayti*, z d. 15 czerwca, umieściła list jeneralnego sekretarza tamecznego rządu *Inginac* do Kardynała *Somaglia*, pisany d. 18 grudnia r. z. a będący odpowiedzią na list tegoż Kardynała pod d. 24 lipca 1824. Obeymuje należne podziękowanie Dworowi Rzymskiemu za troskiwość jego pod względem religiynym dla mieszkańców wyspy; oświadcza oraz, iż obcy Biskup przybywający zza granicy, nie mógłby uczynić tyle dobrego, ile sobie Oyciec Ś. wystawia. Proponuje więc, aby wolno było prezydentowi podać kilku Xięży haytskich na kandydatów, z którychby Oyciec Ś. wybrał jednego na Biskupa. Wyspa *Hayti* ma teraz jednego Arcy-Biskupa i 2 Biskupów.

(*z Korrespondenta Warszawskiego*).

Wspaniałe dusze (pisze Dziennik *Gwiazda*) okazują we Francyi tém większą czułość na los greków, im bardziey grecy doznają nieszczęścia. W roku 1358 weszli naypierwiey turcy do Europy, i dopiero przed 100 laty utracili przewagę na Wschodzie. Przed 300 laty *Soliman* posunął się aż do *Raab*, i uprowadził z sobą 400,000 Chrześcian, zabranych w niewolą. W roku 1562 Austrya płaciła haracz turkom, a w roku 1683 bez pomocy *Sobieskiego*, *Wiedeń* dostałby się w ręce Ottomanów. Wojenne dzieła *Eugeniusza*, *Laudona* i *Suwarowa* powściągnęły Ottomanów w przeszłym wieku, a jednakże po śmierci *Józefa II*, Cesarz *Leopold II*, zawarł spiesznie z niemi traktat w *Szystowie.*

Woysko nasze znacznie będzie pomnożonem; 20 batalionów piechoty, niemniey korpusy artyleryi i inżenieryi będą uzupełnione; w Pont-à-Mousson tworzy się drugi pułk karabinierów, a pułki kirysierów i dragonów dostaną więcey szwadronów. Te rozporządzenia niedowodzą wojennych zamysłów, i jedynym ich celem jest, aby siła zbroyna Francyi, z potęgą innych mocarstw się zrównała.

Niedaleko Marsylii założono nowicyat kapucyński, do którego ze wszelkiego stanu i bardzo wielki jest napływ.

Dzierżawcy domów gry w Paryżu, dali na wsparcie pogorzelców w Salins, 20,000 franków.

Jenerał *Boisserolle* ogłosił prenumeratę 150 franków na słownik języka samskryckiego.

Uboga wyrobnica połknęła była pjawkę i cierpiała nieznośne bole. Po siedmiu tygodniach, gdy chora już bardzo wynędzniała, udało się lekarzowi *Jacquot* wyprowadzić z jey żołądka żywą pjawkę, za pomocą kilku szklaneczek wina. Inne wszelkie lekarstwa były bez skutku.

W departamencie Meurth, zabito od dnia 1 stycznia 1824, 42 wilczyc, 67 wilków i 502 wilcząt.

Pan *Lapie* wydał świeżo nową mappę Grecyi na 15 arkuszach, podług naydokładnieyszych postrzeżeń topograficznych.

ANGLIA.

Londyn d. 16 sierpnia.
(*z Monitora Warszawskiego*).

Pisma angielskie, zazwyczay tak płodne w ciekawe zdarzenia, nic ciekawego nie obeymują; chyba, że za ważną wiadomość poczytamy historyą niedźwiedzia, który uciekłszy z menażeryi, poszedł prosto do rzeźnika i zjadł spokoynie ciele, a nikt nie śmiał się temu sprzeciwić. Żartownisie umyślili donieść policyi, że złodziey wszedł do rzeźnicy i że można go schwytać na gorącym uczynku. Za przybyciem na mieysce, policyanci nie osądzili za rzecz właściwą zatrzymać winowaycę; ten dokończywszy biesiady szedł daley i pozwolił schwytać się przez właściciela menażeryi, którego wezwano, aby lepiey czuwał nad swojemi stołownikami.

Walter-Scott, jak to donieśliśmy, miał się udać na zwiedzenie Irlandyi; przybył dnia 6 do *Killarney.* Po południu tegoż samego dnia zwiedził zwaliska opactwa *Mucruss*, w towarzystwie swoich dwóch córek, Pani *Lockart* i Panny *Scott*, jako też *Edgeworth* Panny (autorki romansów), Panów Edgeworth i Lockart; nazajutrz rano, podróżni płynąć mieli po wyższey części jeziora. Pani *Lockart*, bojąc się wzburzoney wody, nie jechała z niemi. Mocno ich bawił szczególny skutek, sprawiony w tém mieyscu przez echo, odbite o skały, i w rzeczy samey niezmiernie zadziwiające. Jezioro okryte było łodźmi z mnóstwem osób ciekawych, przywiedzionych chęcią zobaczenia wielkiego nieznajomego i okazania mu przez to, że Irlandczycy umieją czcić talenta, nawet w przeciwnikach swoich, gdyż mniemają nie bez słusznych powodów, że Walter Scott przeciwny jest uznaniu ich praw. Walter Scott jadł obiad na małey wyspie jeziora. „Przybyłem, mówi autor tego artykułu, w chwilę, gdy wsiadał na statek. Siedział spokoynie w stanie ukontentowania z samego siebie, i ten syn Apollina palił sygaro z zadowoleniem zupełnie prozaicznem. Inni podróżni, którzy jeszcze byli na lądzie teyże samey używali zabawy. Baron, jak się zdaje, czerstwe zdrowie posiada, lecz już jest w podeszłym wieku, włosy ma białe, jak śnieg.“ Miał nazajutrz zwiedzić sławną kaskadę *O'Sullivan*, a ztamtąd powrócić do Dublina przez Cork. Szlachta z sąsiedztwa Killarney żałuje, że mu nie mogła wyprawić widowiska wielkiego polowania na lisa; lecz śmierć kapitana Wise, który urządził tę zabawę i miał nią kierować przeszkodziła wykonaniu projektu.

(*z Gazety Warszawskiey*).

Gdy Francuzi, przez uznanie niepodległości wyspy *Hayti*, pozyskali większe korzyści handlowe, niż inne narody, z tego powodu niektóre gazety angielskie cieszą publiczność tą uwagą, iż przy wielkiey rozciągłości przemysłu angielskiego, przy znaczney zamożności Anglików, pod względem kapitałów, nie powiedzie się Francyi usiłowanie wzięcia przewagi nad Anglikami.

Kilku kapitalistów angielskich chce założyć w Sycylii przędzarnie jedwabiu, poruszane machi-

(*)

nami parowemi, i przędzę jedwabną wprowadzać do Anglii.

Sławny pisarz romansów *Walter Scott*, odbywając podróż w Irlandyi, był zaproszony na wielkie polowanie do Pana *Wise*, który jednak przed wyznaczonym do tego dniem nagle umarł. Znaydował się na zgromadzeniu Irlandczyków, którzy wszyscy równie jak on byli katolikami; gdy jeden z członków towarzystwa wniósł podług zwyczaju zdrowie Króla i rodziny Królewskiey, Pan *Wise* wstał z krzesła, i żądał przynaymniey wyłączenia Xiążęcia *York*. Mówił z wielkiém uniesieniem, i zaraz potém, apoplexyą tknięty, nagle umarł.

Jenerał *Sucre* darował *Boliwarowi* 5 chorągwi, które należały do naydawnieyszego pułku hiszpańskiego w Peru. Jest także między niemi chorągiew, z którą *Pizarro* przed 300 laty wszedł do *Cusco*.

— *Dnia* 19 —

Kupcy angielscy mocno się lękają, aby Hiszpania, w przypadku uznania niepodległości krajów amerykańskich, nie zapewniła sobie podobnych korzyści, jak Francya od wyspy *Hayti* (*St. Domingo*).

W Hrabstwie *Surrey* tworzy się towarzystwo dla obmyslenia sposobu do życia tym, którzy za popełniony występek wysiedziawszy swój czas w więzieniu, wychodzą z niego, i dla poprawy ich obyczajów. Przedsięwzięcie to jest nader trudném, bo w roku zeszłym 3000 osób wypuszczono z więzienia w *Surrey*; całe zaś wspomnione hrabstwo liczy tylko 323,000 mieszkańców.

Pan *Canning* ma przybyć do *Dublina*, dla odwiedzenia Lorda *Wellesley*; późniey zaś mają tam przybyć panowie *Brougham* i *Burdett*.

Tuteysza Gazeta *Goniec* zapewnia, iż postanowienie Króla Jmci Francuzkiego, względem wyspy *St. Domingo*, i korzyści, jakie w niém zapewniono dla handlu francuzkiego, nastąpiły za poprzedniczém porozumieniem się interessowanych rządów; dodaje oraz: „Przy kroku przedsięwziętym w obecnych okolicznościach, porównano płody rozmaitych krajów, zważono korzyści handlowe, a nadewszystko rozpoznano stosunki zachodzące między Mocarstwem i jego osadami, dla otrzymania naypewnieyszey rękoymi trwałego pokoju.“

W Irlandyi jest 1700 szkółek niedzielnych, w których 150 000 dzieci bierze naukę. Irlandya liczy 32 hrabstw, z których w 11 niema żadney xięgarni, a w całey Irlandyi niemasz ani jednego gisera do liter drukarskich.

Gazeta *Börsen Halle* zawiera z Londynu pod dniem 24 sierpnia iż układy między Lordem *Cochrane* i komitetem greckim przyszły do skutku.

Biegała pogłoska, że *Robert Wilson* ma zaciągnąć pod swoje dowództwo 3,500 ludzi.

SZWECYA.

Sztokolm dnia 12 *sierpnia*
(z Korrespondenta Warszawskiego).

Kupiec *Kemner* otrzymał tu od rządu pozwolenie do zaprowadzenia poczty pieszey na wzór londyńskiey.

Towarzystwo spekulantów w Dreznie, podało do naszego rządu prośbę, aby mu źródła soli wyszukiwać i sól z nich warzyć wolno było.

Baron *Wetterstedt*, były konsul i brat ministra, odkryć miał w mineralogiczney podróży przez północne prowincye Szwecyi, dziko rosnące zboże, które już wprawdzie znane było, ale gdy baron pierwszy o pożytkach jego w oddzielney rozprawie mówi, przeto uwaga publiczna na roślinę tę, bardziey niż pierwey jest zwrócona.

Królewskie kollegium handlowe uwiadomiło że Cesarz Marokański port Magazon wolnym ogłosił, i że onego niejakiego *Makuja* pełnomocnikiem swoim tamże mianował.

Piszą z Kadyxu, że wszystko zboże z północnych krajów przywiezione, mniey więcey się zagrzało i z wielką stratą sprzedane bydź musi.

AUSTRYA.

Wiedeń dnia 17 *sierpnia.*

Dnia 9 t. m. odjechał z Wenecyi po czternastodniowym pobycie w tém mieście Cesarz z Cesarzową, Arcy Xiążętami i Arcy Xiężniczkami. Nazajutrz wyjechała także Xiężna Parmy. Przed wyjazdem wyznaczył Cesarz dla ubogich 60 tysięcy lir.

Dnia 11 zebrało się w Pesth liczne zgromadzenie ogólne trzech komitatów, Pozońskiego, Pilskiego i Salckiego w celu wybrania 2 deputowanych na seym Węgierski. Do Presburga przybędą na czas seymu dwa pułki kirysyerskie, dwa bataliony grenadyerów i dwa bataliony piechoty. Tamże stawiają na Dunaju, poniżey będącego już mostu, most łyżwowy. (*z Korrs. Warsz.*).

NIDERLANDY.

Bruxella dnia 22 *sierpnia.*
(z Monitora Warszawskiego.)

Niektórzy mieszkańcy naszey osady Paramaribo, którzy na francuzkim okręcie prowadzili tajemnie handel niewolnikami, zostali przez sąd tameyszy skazani na opłacenie pieniężney kary 5 000 zł. hol. na pięcioletnie więzienie i powrócenie $\frac{3}{4}$ kosztów processu; prócz tego uznano ich za ludzi bez czci i honoru. Osadnik, u którego znaleziono 212 przekradzionych Negrów, musiał zapłacić za karę 3,000 zł. i $\frac{1}{2}$ kosztów. Negrowie są jako wolni robotnicy użyci w Cytadelli Amsterdamu.

NIEMCY.

Darmstad d. 17 *sierpnia.*

Ogłoszono d. 11 b. m. w gazecie urzędowey postanowienie Wielkiego Xiążęcia, iż, ponieważ wszystkie wyznania chrześciańskie, podług aktu związkowego i konstytucyi niemieckiey, używają równych praw w kraju, przeto, patenta i przywileje, służące katolikom i reformowanym, ustają teraz, i że w małżeństwach mieszanych, w których nie zaszły umowy przez kontrakt małżeński, dzieci będą wychowane podług religii oyca. (*J. de D.*)

Frankfort d. 22 *sierpnia.*

P. *Dieffenbach*, przyjaciel nauk, zamieszkały w Moguncyi, w pamiętnym domu, w którym *Faust* i *Schoffer* mieli swe oficyny drukarskie, kazał wystawić prosty, lecz nader gustowny pomnik tym obudwom poprawicielom sztuki Guttenberga, nadedrzwiami, przez które ci dway mężowie musieli za życia przechodzić, aby weyśdź do swojey officyny.

Przesycone krzemionką alkali, nadwornego radcy Pana *Fuchs* w Monachium, okazało się środkiem zupełnie zabezpieczającym od ognia. Wszelkie drzewo do nowego teatru w Monachium napuszczają niém teraz. W sześciu tygodniach pociągnięto niém 465 300 stóp kwadratowych, do czego spotrzebowano 300 wiader nader skoncentrowanego wodnistego roztworu alkali; dla nadania koloru temu pociągnięciu, przymięszano cokolwiek żółtey glinki, od którey massa jeszcze bardziey tężeje. Podobna jest teraz do pokostu, ochrania drzewo i od innych szkodliwych wpływów i tworzy we wszystkich częściach spojoną skorupę, która mocno przylega, niepodpada zepsuciu i ani wilgotnieje, ani ścieka. (*z Monitora Warszawskiego*).

Od brzegów Menu dnia 25 *sierpnia.*
(z Gazety Warszawskiey.)

Dnia 17 b. m. między godziną 10tą a 11tą przed południem dało się uczuć kilkakrotne mocne trzęsienie ziemi w *Niderbeerbach*

Radca nadworny *Fuchs*, professor mineralogii w *Monachium*, otrzymał od Króla Bawarskiego medal złoty, wartości sto dukatów, za wynalezienie massy, tamującey nagłe rozpościeranie się ognia.

W *Kolonii* 25 rodzin żydowskich postanowiło odprawiać nabożeństwo religii swojey w języku niemieckim, nieposyłać na rzeź bydła do rzeźników uprzywilejowanych od rabinów, i szabas obchodzić w niedzielę.

Dla gabinetu naturalnego w uniwersytecie Bonn jest rzeczą bardzo korzystną, że wielu naturalistów i górników, którzy w nim nauki odbywali, teraz w Mexyku się znaydują. Już kilka razy nadsyłali znaczne dla uniwersytetu zbiory kamieni, między którémi opal ognisty z Zimapan w Mexyku, w wielkim exemplarzu się znayduje. Mało który zbiór, nawet pierwszego rzędu, posiada ten z koloru sławny kamień. Pierwszy P. *Humbolt* udzielił o nim dokładnieyszych wiadomości.

DODATEK.